

ALSNÖHUS I RUINER

Ett dussintal brev daterade under sommarmånaderna åren 1278-1304 visar att Magnus och senare hans son Birger som efterträdde fadern, använde Alsnöhus som sommarvistelse dessa år. En del brev är också undertecknade av Torgils Knutsson, som Magnus hade förordnat som marsk (*närmaste förtroendemän*) åt sönerna under deras omyndighet. Torgils behöll denna ställning hos Birger sedan denne blivit kung. Birgers regeringstid kom att präglas av strider mellan honom och bröderna Erik och Valdemar och fick 1317 ett tragiskt slut med vad som kommit att kallas Nyköpings gästabud. Birger hade låtsats fred och bjudit in bröderna att fira jul på Nyköpings hus. Efter en storslagen julmåltid lät han fångsla dem och ta deras liv. Detta ledde till att han själv miste tronen och efter kort tid avled. Alsnöhus, som inte alls var någon försvarsanläggning, var säkert ingen trygg plats att vistas på under denna oroliga tid. Inga källor berättar om vad som hände med palatset efter 1304.

Familjen Sparre till Tofta

När Magnus hade blivit kung hade hans bröder fått hertigdömen och fått som drots (*närmaste förtroendemän*) en man vid namn Abjörn Sixtensson. Denne räknas som stamfader till en släkt med nära anknytning till Adelsö, Toftafamiljen Sparre. Abjörns söner Nils och Ult blev båda riksråd och kom att delta i kung Magnus Erikssons lagstiftningsarbete. Ulfs son, Karl Ulfsson Sparre, som bodde på Tofta och skrev sig Herr Karl till Tofta deltog tillsammans med Nils i den sammansvärjning som 1364 avsatte Magnus Eriksson och kallade in dennes systerson Albrekt av Mecklemburg till kung. Karl Ulfsson blev då utsedd till Albrekts mäktige marsk, Men Albrekt höll inga löften han givit de svenska stormännen. Han kallade in tyskar till alla viktiga ämbeten, till fogdar och till militärer och han försökte lägga sig till med svensk jord. Det ledde till att Karl Ulfsson 1371 bröt med honom. I samband med brytningen flyttade han från Tofta till sitt gods Ekholmen i Veckholm. Måttet blev rågat när Albrekt 1386 försökte komma åt det enorma arv av jordegendomar och borgar, bl a Gripsholm, som drotsen Bo Jonsson lämnat efter sig. Testamentsexekutorerna, i vilka Karl Ulfsson ingick, beslöt då att kalla in drottning Margareta i Danmark som regent för att med hennes hjälp avsätta Albrekt. I en drabbning 1389 vid Åsle utanför Falköping besegrade en svensk-dansk styrka Albrekts tyska och Albrekt togs till fånga. Därefter följde en kaotisk tid. Tyskarna höll fortfarande flera svenska städer, bl.a. Stockholm. De införde också en handelsblockad mot Margaretas länder. Först 1398 lyckades Margareta befria Stockholm. Då fick Albrekt lämna sin fångenskap och resa hem till Mecklemburg.

Vem brände ner Alsnöhus?

Under handelsblockaden uppträdde de s.k. Vitaliebröderna, en politiskt understödd sjörövarflotta som smuglade livsmedel (*viktualier*) till de städer tyskarna höll och som belägrades av Margareta. Dessa ägnade sig även åt sjöröveri och plundring. En teori har varit att det var Vitaliebröderna som brände Alsnöhus. Men kanske finns det en annan förklaring.

Vems var förrådet med bl.a spannmål som Thordeman fann vid utgrävningen? Rimligen var det kung Albrekts. Skulle tyskarnas livsmedelsanskaffare verkligen bränt det?

Kan det förfallna palatset med den igenmurade ryttargången ha tjänat som logement för en vaktstyrka vid det kungliga förrådet? Varför hade Karl Ulfsson flyttat från Tofta när han bröt med Albrekt? Behövde han komma på större avstånd från det av tyskarna dominerade Stockholm och från kungsgården på Alsnö?

Låg det i Karl Ulfssons intresse att förstöra kungens (tyskarnas) förråd och få bort vaktstyrkan från Alsnö? Var det på hans initiativ som Alsnöhus brändes?